

POLİTİKA NOTU

Mayıs 2024 | No.2

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Taslak Müfredatı Hakkında Genel Değerlendirme

Enstitü Sosyal, eğitim, toplum ve ekonomi odaklı politika önerileri geliştirmek için araştırma ve eğitimler yapmak hedefiyle kurulan bir düşünce kuruluşudur. Enstitü Sosyalin eğitim çalışmalarının temel yaklaşımı, eğitimin tüm alanlarında öğrenmeyi bütünlüklü, kaliteli ve adil bir şekilde gerçekleştirmeyi sağlamaktır. Enstitümüz bu doğrultuda araştırmalar yapmakta ve modeller geliştirerek öğrenciler, öğretmenler, okul yönetimleri ve ailelere sunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığının 26 Nisan 2024 tarihinde kamuoyunun görüşüne sunduğu "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" isimli yeni müfredat taslağı Enstitümüz tarafından ivedilikle incelenmiştir.

Bu inceleme sürecinde, kurumumuzda alanında uzman akademisyenler, öğretmenler, veliler ve sivil toplum temsilcilerinden oluşan paydaşlar ile Bakanlığın verdiği askı süreci takviminin imkânları dâhilinde çalıştaylar gerçekleştirilmiştir. Çalıştaylardan elde edilen bulgular, kademe ve ders tasnifi yapılarak Talim ve Terbiye Kuruluna iletilmiştir. Önemli bir yapısal değişimi getiren yeni taslak müfredat hakkında genel değerlendirmeleri içeren bu politika notunda ise; müfredatın felsefesi, tasarımı, kavramsal yaklaşımı, uygulama usulleri ile sürecin çok yönlü değerlendirilmesi öğrenci, öğretmen ve kamu yararı perspektifinden yapılmıştır. Tam öğrenmeyi gerçekleştirmek için gerekli tedbirleri alan, sosyal duygusal becerileri destekleyen, millî aidiyetin kazandırılmasında yetkin bir müfredat, nitelikli ders kitapları ve öğretmen eğitimleriyle birlikte hiç kuşkusuz Türkiye Yüzyılı'nın hedeflerini gerçekleştirmek için önemli bir ihtiyaçtır.

Yeni taslak müfredat hakkında Enstitü Sosyalin genel değerlendirmeleri şöyledir:

Durum ve İhtiyaç Analizi Gerekliği

Zamanın ruhuna uygun şekilde sürekli değişen değil, değişime yön veren bir yaklaşımla müfredatın güncellenmesi bir ihtiyaçtır. Dünyada da bilimsel, sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik gelişmeler nedeniyle eğitim müfredatında güncellemeler yapılabilmektedir.

Türkiye’de en son 2017 yılında geniş kapsamlı bir müfredat reformu gerçekleştirilmiştir. Bu reformun üzerinden henüz 12 yıl geçmemiş olmakla birlikte, bu süre zarfında insanlık tarihinde ve ülkemiz özelinde büyük olaylar ve gelişmeler yaşanmıştır. Pandemi ve büyük deprem felaketleri sonrasında okulların uzun süre kapalı olması nedeniyle öğrencilerde akademik ve sosyal duygusal öğrenme yoksunlukları gözlemlendiği, pek çok araştırma ile ortaya konmuştur. Bununla birlikte, yine son birkaç yıl içinde üretken yapay zekâ alanında çığır açan gelişmelerin eğitim alanına yansımaları, sunduğu imkân ve kısıtlar ile, küresel olarak yeni değerlendirmeler ve güncellemeleri gerekli kılmaktadır. Yeni bir müfredat taslağının bu gelişmeler dikkate alınarak sunulması, zamanın koşullarına uygundur.

Taslak müfredatın bahsi geçen hızlı değişimin gerekleri ışığında, çocukların öğrenme yoksunluklarını gidermeyi hedeflemesi ve temel beceri alanlarını tam öğrenme ilkesi ile desteklemesi beklenmektedir.

Müfredatın Felsefesi

Müfredatın felsefesinde insana bir bütün olarak bakma çabasının olumlu ve değerli olduğu kanaatindeyiz. Çünkü eğitimde insanı fiziksel, duygusal ve bilişsel bütünlükle ele almak, insanı merkezine alan her eğitim modelinin temel ilkesi olmalıdır. Müfredatın ana felsefesinde ontolojik, aksiyolojik ve epistemolojik bütünlük ayrımına gidilmiştir.

Bu üçlemeye eğitim felsefesini ilgilendiren 4 temel alandan “mantık” da dâhil edilmelidir. Programın tamamında tekraren analitik düşünce, muhakeme, eleştirel düşünme, çıkarım yapma, sorgulama ve sentezleme becerilerine yer verildiği için mantık doğal olarak müfredat felsefesinde yer almalıdır.

Müfredatın Tasarımı

Tüm dünyada müfredat tasarımları sade, anlaşılır ve kullanıcı dostudur. Bu tip programlar çerçeve çizer, ülkenin bölgesel koşullarına göre uyarlanabilir esneklik taşırlar. Çünkü müfredat gibi ortak metinlerde herkesin anlayacağı bir dile sahip olmak önemli bir ilkedir¹. Millî Eğitim Bakanlığı, müfredatın yenileneceğini belirttiği ilk andan itibaren sadeleştirmeyi merkezine alan açıklamalar yapmıştır². Nitekim başarılı müfredat tasarımlarında öne çıkan özellik, sadelik ve anlaşılabilirliktir. Müfredatın tasarımında bu sadeliğin yakalanması adına bazı düzenlemeler faydalı olabilir. Buna ilaveten, “Ortak Metin”de yer verilen şemalar ve infografiklerle müfredatın içeriği arasında bağlantısallığı güçlendirmek gereklidir (ör. Ortak Metin s. 8, s. 12, s. 3). Önceki müfredatta kazanım, değer, beceriler ve yetkinlikler üzerine kurulu tasarımlar, yeni müfredatta yerini öğrenme çıktıları (kazanım), öğrenme kanıtları (ölçme değerlendirme), öğretme-öğrenme yaşantıları ile programlar arası bileşenlerin eşgüdümünü gerektiren, sistem için oldukça yeni bir yapıya bırakmıştır. Bu yeni tasarıma bilhassa öğretmenlerin alışması ve sınıf içi uygulamalara yansıtılabilmeleri için nitelikli ders kitaplarına ve yoğun öğretmen eğitimlerine ihtiyaç vardır.

Müfredat Kavramları ve Bağlamsal İlişki Kurma

Müfredatın çatı metni olan “Ortak Metin”, uluslararası belgelere dayanan (ör. UNICEF K12 Beceri Setleri³) beceri çerçevelerine, EDE (Erdem-Değer-Eylem) yaklaşımı ve okuryazarlıklar tasnifi eklenerek oluşturulmuştur. Hem küresel hem de yerel değer ve becerilere yer verilmeye çalışılmış olması olumlu değerlendirilmektedir. Ancak becerilerin bu kadar parçalı bir yaklaşımla sunulması müfredatın hedeflediği bütünleşme ve sadeleşme çabalarını riske atabilir (bkz. Şekil 1). Beceriler, eğilimler, erdemler, değerler vb. kavramlarla kazanım (öğrenme çıktısı) ilişkilendirmelerinin güçlü bir bağlamsal çerçeve içinde yapılması ve sahici ilişkilendirmelerin kurulması taslak müfredatın hedeflerini gerçekleştirmesi için son derece önemlidir.

Yeni müfredat taslağında kavram kullanımını konusunda ön plana çıkan bir diğer önemli husus, öğretmenler tarafından içselleştirilmiş ve genel kabul görmüş kavramların (“kazanım”, “ölçme değerlendirme” vb.) kullanımdan kaldırılarak, yerine yeni ve çoğunluğu tercüme olduğu görülen kavramların (“öğrenme çıktısı”, “öğrenme kanıtı”, “süreç bileşeni”, “öğrenme yaşantısı” vb.) getirilmiş olması müfredatın anlaşılabilirliği ve içselleştirilmesi açısından risk oluşturmaktadır. Müfredatın bu manada daha millî ve özgün bir dile ihtiyacı olduğu ifade edilebilir. Yeni müfredat taslağının, anlaşılabilirliği açısından, doğru tanımlaması en gerekli kavramlarından biri de “eğilimler”dir. Eğilim kavramının taslaktaki tanımlaması, öğrencilerde gerçekleşmesi hedeflenen niyet ve davranışları ifade etmektedir. Bununla birlikte eğilim olarak verilen merak, empati, azim, sorumluluk, güven gibi pek çok kavram literatürde sosyal duygusal becerilerin sınıflandırmasında yer almaktadır⁴. Bu yönüyle eğilim olarak belirtilen pek çok beceri, daha çok sosyal duygusal ve bilişsel becerilere tekabül etmektedir.

Benzer şekilde kavramsal beceriler şeklinde ifade edilen beceri kümesi de bilişsel becerileri karşılamaktadır. Bu nedenle müfredat taslağında geçen beceri kümelerinin bilişsel, fiziksel ve sosyal duygusal beceriler şeklinde yeniden tasnif edilerek kısaltılması önerilmektedir.

Yeni müfredat taslağında, çocukların sosyal duygusal gelişim özellikleri dikkate alındığında, sıklıkla karşılaşılan dürtü kontrolü ve dikkat dağınıklığı gibi sorunlara yer vermesi de gerekmektedir. Ayrıca müfredatın içeriğinde özellikle analitik düşünce altında sınıflandırılacak çok sayıda becerinin (Örneğin, KB.2.10. çıkarım yapma becerisi; KB.2.16. muhakeme becerisi; FBAB9. tümevarımsal akıl yürütme; SBAB12. mantıksal muhakeme becerisi vb.) tekraren yer alması beceri sayısını oldukça artırmıştır. Bu hususta ciddi bir sadeleşmeye ve kısaltmaya gidilmesi önerilmektedir.

Farklılaştırma Uygulaması

Taslak müfredatta, bileşenlerin arasında farklılaştırılmış öğretim uygulamalarına yönelik zenginleştirme ve destekleme boyutlarına yer verilmesi önemli bir gelişim olarak değerlendirilmektedir. Kapsayıcı eğitim ilkeleri açısından, öğrenme ortamlarının farklılaştırılmış öğretim uygulamaları ile güçlendirilmesi, hedeflenen öğrenen özelliklerinin öğretmen tarafından sınıf içi uygulamalarla daha etkili yakalanmasına imkân sağlayabilir. Özellikle esneklik, bireysel farklılıklara saygı, bireysel ve grup beklentileri dengesi, her öğrencinin kendi öğrenme hızında ilerlemesi gibi hususların öne çıkması oldukça değerlidir. Bununla birlikte mevcut farklılaştırma uygulamalarına teorik örnekler yerine sınıf içi uyarlanabilir örneklerle yer verilmesi faydalı olacaktır. Örneğin öğrenme kanıtı (ölçme değerlendirme) örneklerinde farklılaştırmayı sağlayıcı ölçme aracı örneklerine yer verilmesi gereklidir.

Farklılaştırma, sıklıkla ve yanlış şekilde akademik ders takviyesi gibi yorumlanmaktadır. Oysa, farklılaştırma, öğrencilerin öğrenme süreçlerine etki eden bilişsel farklılıklara yönelik farklı öğretim metotları ile müdahale etme ve tam öğrenme önündeki kök sebepleri ortadan kaldırmaktır. Etkin bir farklılaştırma için öğretmen eğitimlerinin bu alanda da zenginleştirilmesi ihtiyaçtır.

Okul Temelli Planlama

Yeni müfredat taslağında coğrafi, sosyolojik, ekonomik farklılıklar göz önünde bulundurularak okul temelli bir planlamaya yer verilmiş olması oldukça olumlu bir gelişmedir. Öğretmenler, her dersin programında, belirli oranlarda okulun zümre öğretmenler kurulunun karar vereceği okul temelli planlamada, okulun ve öğrencilerin ihtiyacına uygun eğitim planlaması yapabilecektir. Bu durum, hem öğretmenlerin görev yaptıkları bölgelerdeki koşullara göre uygulamada esnekliğe gitmelerine

hem de öğrencilerin farklılaştırılmış öğretim uygulamaları ile buluşmalarına imkân sağlayabilecektir. Oldukça yenilikçi ve değerli bu adımın öğretmeni ve okul yöneticilerini güçlendireceği beklenmektedir. Okul temelli planlamaların süreç yönetiminin de titizlikle takibi önem arz edecektir.

Ders Kitaplarının Yazımı ve Tasarımı

Yeni müfredatın hedeflediği öğrenen profilinde, öğrencilerin gelişimi için yazımı ve tasarımı çok iyi planlanmış ders kitapları/materyalleri gereklidir. Ders materyallerinin ve ölçme değerlendirme araçlarının dijital teknoloji ile de desteklenmesi önerilmektedir. Ders kitaplarının öğrencilerin merak, ilgi ve yeteneklerini besleyici içeriklerle hazırlanması, güncel içeriklerle zenginleştirilmesi, hem öğrencilerin öğrenme süreçlerine hem de öğretmenlerin öğretme süreçlerine olumlu katkı sağlayacaktır. Akademik yetkinlikleri olan, interdisipliner kitap yazım gruplarının oluşturulması ve bunların ivedilikle içerik üretimine odaklanmaları program hedeflerinin gerçekleştirilmesi için son derece önemlidir. Ders kitaplarının yazım çalışmalarının, yeni müfredatın askı süreci tamamlanıp gerekli güncellemelerin müfredatta yapılmasının ardından başlayacağı göz önüne alınırsa kitap yazım takvimi konusu da ciddi bir planlama gerektirmektedir. Ayrıca ders kitapları hazırlanırken yeni müfredatta hedeflenen sadeleştirme, kitap sayfaları ve formalarına da yansımalıdır. Yeni müfredat taslağı tüm branşlarda incelendiğinde ders kitabı forma⁵ sayılarının çoğunlukla arttığı görülmektedir. Örneğin, ilkökul okuma-yazma kitabı 13 formadan 28-30 formaya, ilkökul matematik 1. sınıf kitabı 13 formadan 18-20 formaya, sosyal bilgiler 4. sınıf kitabı 13 formadan 17-19 formaya, lise 9. sınıf tarih kitabı 10-14 formadan 17-19 formaya çıkmıştır. Ders kitapları içeriğinin daha öz ve ağırlıklarının da daha hafif hale gelmesi öğrencilerin taşıma yükünün hafiflemesi ve öğrenmenin daha keyifli hale gelmesi sağlanabilir.

Eğitim Fakültelerinin Yeni Programlara Uyum Süreci

Öğretmen yetiştirmede asli kurumlar olarak hizmet veren eğitim fakültelerinin eğitim programlarının da yeni müfredatın planlamasında dikkate alınması gerekir. Eğitim fakültelerinden yeni müfredatın felsefesi, modeli, içerikleri ve uygulamaları ile ilgili gerekli eğitimleri almış olarak mezun olacak öğretmen adaylarının, göreve başladıklarında yeni modele uyumlanmaları kolaylaşacaktır. Eğitim fakülteleri programlarının yeni sisteme hızlı entegrasyonu, yeni müfredat modelinin hedeflerine daha kolay erişmesini sağlayacaktır.

Yeni müfredat taslağının eğitim fakültelerinin programına girmesi ve programların hızla güncellenebilmesi için üniversite yönetimleri ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) arasında güçlü bir iş birliğinin yapılandırılmasının Millî Eğitim Bakanlığının öğretmen yetiştirme yükünü hafifleteceği öngörülmektedir.

Öğretmenlerin Yeni Programlara Uyum Süreci

Bilindiği üzere her müfredatın ana taşıyıcısı öğretmendir. Yeni müfredatın, hâlihazırda görev yapan öğretmenler tarafından anlaşılması ve bu müfredat değişiminin güçlü bir inançla sahiplenilerek öğretme öğrenme aşamalarına yansması için bir uyum süreci planlanması elzemdir. Bu uyum sürecinin başında, müfredat uygulayıcısı olan öğretmenlerin görüşleri alınmalı ve yükseköğretim kurumları, sivil toplum kuruluşları ile iş birliği halinde öğretmenlerin müfredat okuryazarlık becerilerine katkı sunulmalıdır. Öğretmenlerle yapılacak mesleki gelişim faaliyetlerinin güçlü ve güncel bir tasarımla ve içerikle planlanması beklenmektedir. Bu öğretmen eğitimlerinin, yetişkin eğitimi ihtiyaçları esas alınarak tasarlanması, eğitimlerden beklenen katkıyı artıracaktır. İlaveten, seneye yayılan hizmet içi eğitimlerle müfredatın öğrencilere vaat ettiği süreç odaklı eğitim yaklaşımının öğretmenlere de sunulması uygulamada başarı çitasını yükseltecektir. Mesleki eğitim planlamalarında ölçme değerlendirme entegrasyonu olan çevrimiçi eğitimlerin de etkili olabileceği düşünülmektedir.

Velilerin Yeni Programlara Uyum Süreci

Dünya örneklerinde müfredatın kullanılabilirliğini ve etkinliğini artırmak için aile desteğine büyük önem verilmektedir. Aileler için müfredatın hedeflerinin ve ders kitaplarının içeriğinin anlaşılabilir olması sisteme duyulan güveni ve verilen desteği artırması açısından da önemlidir⁶. Yeni müfredatın felsefesini, uygulayacağı farklı öğrenme ve öğretme yöntemlerini daha iyi anlayan velilerin, öğrencilerin öğrenme süreçlerine daha yapıcı katkı sunmaları beklenmektedir. Örneğin, Türkçe 1. sınıf ilk okuma yazma öğretim sürecinde yöntem ve içerik değişikliği konusunda velilere uyum programları yapılması ve karşılaşmaları muhtemel zorluklar hakkında bilgilendirilmeleri, süreci önemli miktarda kolaylaştırabilir. Bu uyum sürecinin sağlıklı şekilde yapılması 1. sınıf öğrencilerinin okula uyum ve öğrenme istekliliğini de, evde ebeveynleriyle yaşayabilecekleri olası gerilimleri de olumlu etkileyecek önemli bir adım olacaktır.

Paydaş Görüşlerinin Artırılması ve Çeşitlendirilmesi

Bakanlığımızın taslak müfredatı hazırlarken çok sayıda paydaşın sürece katılımını sağlamış olması değerlidir. Bununla birlikte, müfredat yazım ekiplerinde akademisyen ve öğretmenlerin dışında öğrencilerin, veli temsilcilerinin, farklı kamu kurumlarının (ör. Sağlık Bakanlığı, Aile Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı vb.), sivil toplum kuruluşlarının (örn. düşünce kuruluşları, sendikalar, dernek ve vakıflar vb.) ve yayıncıların da yer alması katılımcı ruhu daha çok yansıtan bir müfredat yazımını mümkün kılacaktır⁷. Paydaş görüşlerinin çeşitlendirilmesi, müfredatın kültürel duyarlılığı ve Türkiye Yüzyılı hedeflerine yönelik de kullanılabilirliğini arttıracaktır.

Müfredatın Ölçme Değerlendirme Yaklaşımı

Müfredatta, “öğrenme kanıtları” olarak ismi değiştirilen “süreç temelli” ölçme değerlendirme uygulamalarının, öğretmenlerde ölçme değerlendirme yetkinliklerini artırıcı bir etkiye sahip olması muhtemeldir ve oldukça olumludur. Bununla birlikte süreç temelli tasarlanan bu ölçme değerlendirme yaklaşımının başarılı olabilmesi için kademeler arası geçişte uygulanan sınavların yapısının ve tasarımının da değişmesi gerekmektedir. Yani liselere geçiş (LGS) ve yükseköğretim kurumlarına geçiş (YKS) sınavlarının da tasarımının yeni müfredat taslağındaki örneklerle göre düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca beceri temelli planlanmış olan yeni müfredat taslağına, ölçme değerlendirme yöntem ve örneklerinde beceri (özellikle sosyal duygusal beceriler) ölçen araçlara daha fazla yer vermesi önemli bir ihtiyaçtır. Ayrıca her ne kadar yeni müfredat taslağı beceri temelli planlanmış olsa da ölçme değerlendirme yöntem ve örneklerinde beceri (özellikle sosyal duygusal beceriler) ölçen araçlara daha fazla yer verilme ihtiyacı söz konusudur.

Uygulama Takvimi ve Usulü

Yeni müfredatın uygulama takviminin, nitelikli öğretmen eğitimleri, eğitim fakültesi müfredatlarının güncellenmesi, ders kitaplarının yazımı ve tasarımı gibi belirleyicilerin dikkate alınarak yapılması, uygulama sürecinde sahadan geri bildirim kanallarının oluşturulması ve her dönem sonu öğretmenlerin uygulama deneyimlerinin Bakanlık tarafından değerlendirilerek müfredatta ihtiyaç duyulan düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Bu süreçte farklı kademelerde pilot çalışmalar yapılarak etkili sonuçlar alınan programların genel uygulamaya geçişi sağlanmalıdır.

Ders Türlerini Azaltma ve Temel Alanlara Odaklanma

Yeni müfredat taslağına sadeleşme hedefinin bir yansıması olarak ders türlerinde de bir sadeleşme beklentisi oluşmuştur. Müfredat düzenlemesinde ders türlerinin azaltılması ve temel alanlara dönük daha fazla zaman ve daha derinlikli içeriklerin yer alması gerekmektedir. Zira, fazla türdeki dersler ve ders

saatleri nedeniyle öğrencilerin temel alanlarda derinleşmeleri güçleşmektedir. Ayrıca beceri temelli yapılandırılan yeni müfredat için de ders türünün azaltılarak öğrencilerde temel alan becerilerinin kazandırılması önerilmektedir. Zira öğrencilerin ders yükünün ağırlaşması nedeniyle yaşadıkları yorgunluk öğrenme kayıplarına sebep olmakta, okul aidiyetlerini zayıflatabilmektedir. Ders türlerinin azaltılması yeni müfredatın kullanımında en kolaylaştırıcı ve etkili adımlardan biri olacaktır.

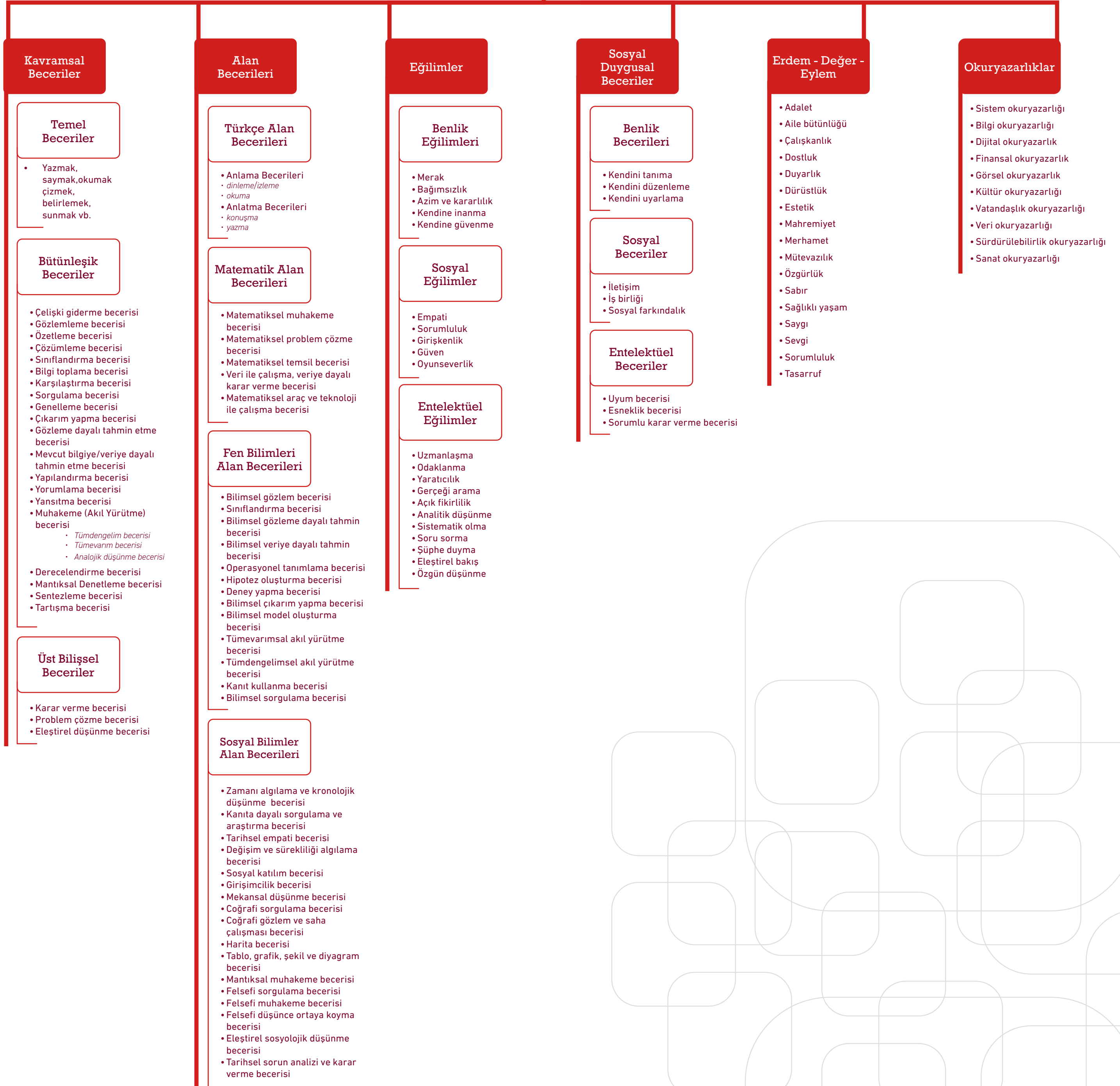
Kavram, Yaklaşım ve Yöntemleriyle Türkiye'ye Özgün Millî Bir Müfredat İhtiyacı

İnsana önce kendini ve kendi özelliklerini tanıtmak ve bu konuda öz farkındalığını kazandıktan sonra çevre ile ilişkilerini tesis etmek iyi bir müfredat yaklaşımında beklenen yöntemdir. Bu noktada kişinin doğup büyüdüğü ve yetiştiği çevrenin dili, coğrafyası, kültürü, toplumsal koşulları ve inancı öz farkındalığın oluşmasında önemli belirleyicilerdir. Eğitimde, bilhassa müfredatta bu belirleyicilerin doğru bilgi ve nitelikli yöntemlerle bir araya getirilerek disiplinler üstü bir yaklaşımla öğrenme süreçlerinde içselleştirilmesi gerekmektedir. Dünyada bir eğitim geleneği oluşturabilmiş bütün ülkelerde (Finlandiya, Japonya, Kore, İngiltere vb.) bu yaklaşım eğitim sistemlerinin temel hareket noktasını teşkil etmektedir. Özellikle ülkelerin kendi dillerini en iyi programlarla, en iyi materyallerle ve çok iyi yetişmiş öğretmenlerle öğretiyor olması bahsi geçen ülkelerin eğitimde dünya ortalamasının önünde olma nedenlerinden biridir. Çünkü kendi dilini iyi yöntem ve içeriklerle edinen bir öğrenci sadece dilde değil bilişsel beceriler gerektiren tüm akademik ve sosyal alanlarda da başarı gösterebilmektedir⁸.

Tarih, sosyal bilgiler, Türkçe, hayat bilgisi dersleri başta olmak üzere tüm derslerde müfredatın ve ders kitaplarının dil, kültür ve inanç dengesini sağlayacak özelliklerde yerel ve evrensel gelişmeleri gözeterek hazırlanması ve buna uygun öğretim metotlarının geliştirilmesi Türkiye'nin kendine özgün millî bir eğitim geleneği oluşturabilmesi için ön koşuldur.

Şekil 1. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Yeni Müfredat Taslağının Beceri-Eğilim-Değer ve Okuryazarlık Şeması

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ KAVRAM ŞEMASI

Bu şemada görülen tüm beceri, eğilim, erdem, değer ve okuryazarlıklar yeni müfredat taslağında her dersin süreç bileşenlerinde öğrenme çıktılarına (kazanımlar) eklenerek kullanılmıştır.

Kaynak: Yeni taslak müfredatın "Ortak Metin" belgesindeki içerik alınarak Enstitü Sosyal araştırmacıları tarafından oluşturulmuştur.

Kaynakça

1. Ornstein, P. & Hunkins F.P. (2017). Curriculum: Foundations, Principles, and Issues; 7th edition, Pearson Education.
2. Okullarda müfredat değişiyor | Bakan Tekin: Dersleri sadeleştireceğiz”, <https://www.ntv.com.tr/egitim/okullarda-mufredat-degisiyor-bakan-tekindersleri-sadelestirecegiz,kk2C0k48skycoKLDXe oK7w>.
3. UNICEF & MEB (2023) K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli.
4. OECD (2021), Beyond Academic Learning. First Results from the Survey on Social and Emotional Skills, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/92a11084-en>, Learning Policy Institute (2023).
Evidence for Social and Emotional Learning in Schools, https://learningpolicyinstitute.org/media/3977/download?inline&file=Evidence_for_SEL_REPORT.pdf
5. 1 forma=16 sayfa
6. Johansson, G. (2009). Parental involvement in the development of a culture-based school curriculum. Intercultural Education, 20(4), 311-319.
<https://doi.org/10.1080/14675980903351946>.
7. Ornstein, P. & Hunkins F.P. (2017). Curriculum: Foundations, Principles, and Issues; 7th edition, Pearson Education.
8. Chow, J.C., & Echolm, E. (2019) Language domains differentially predict mathematics performance in young children, Early Childhood Research Quarterly, 179-186